

POAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

11. číslo

Budyšin, november 1967

Lětnik 17

Hrono na nazymnik

Budźće tež wy hotowi, přetož Syn čłowjeka přindže w hodzinje, w kotrež sej na to njemysliće. Mat. 24, 44

Na kóncu cyrkwinskeho lěta spominamy na skónčenje čłowjeskeho žiwjenja, ale tež na skónčenje swěta. Swjate pismo nas wuči a křesćanske wěruwuznaće to wuzběhuje, zo ma tutón stworjeny swět spočatk a kónc. Wězo, my wěrimy do wšeho-mócného stworićela njebja a zemje a rěčimy wo poslednim dnju swětowych stawiznow. To so samo wot so rozumi, zo to njejsu pónača čłowjeskeje wědomosće, ale wuprajnja křesćanskeje wěry. Při wěrje so přeco wo potajnstwo jedna, předewšěm hdyž so — kaž tudy — jedna wo přichodne wěcy. My nje-wěmy, što přindže, ale my wěmy, što přindže, mjenujcy wón, naš Knjěz a Zbožnik Jezus Chrystus. „Wotsal wón přindže...“, tak steji w našim wěruwuznaću na kóncu druhého artikla. Ale što ma tajke słowo na sebi? My njesměmy hodać a ličić, hdy to budže, a so prócować, sej předstajeć, na kajke wašnje so to wšo stanje, štož mjenujemy „přichod Chrystusowy“. Ale to dyrbymy z toho nazhonić a na tym so wjeselić, zo smy toho sej wěsći, zo wón, Chrystus, ma naš přichod a přichod swěta w swojimaj rukomaj. A dokelž wón přindže, „sudzić žiwych a morwych“, je to napominanje na nas a za nas, zo bychmy před nim tak žiwi byli, zo móžemy so každy čas před nim zamołwjeć.

A runje tohodla praji tu naš Knjěz „Budźće hotowi!“ Wěra je rozsudženje, mamy však so přeco zaso znowa rozsudzić a hotowi być za njeho a za jeho wěc, za jeho wosadu a cyrkej, w kotrež stejimy a swoju wěru wuznawamy. My dyrbymy přeco hotowi być, so tak zadžeržeć, kaž so to jemu spodoba. Jako normu a prawidło je wón nam dał swoje kaznje. A wón sam nam poskića pomoc, so měc po nich. Smy-li pak na wopačnych pučach chodžili, směmy so zaso k njemu wrócić. Biblija mjenuje to „pokutu činić“. A w nowembru mamy tež pokutny džen. A hačrunjež nětko žaneho pokutneho dnja wjace nimamy, kiž je oficielny swjaty džen, na kotrymž so nježděta, njejsmy wot wěcy, wot pokuty wotwjazani. W zaštych dnjach smy so zaso dopomnili na Lutherowe tezy. A hnydom w přenjeji nas reformator wuči, zo ma po Jezusowych słowach cyle žiwjenje křesćana pokuta być. A pokutu činić, rěka hotowy być za Chrysta a za jeho

Lubosć a rowy

W nowembru budu naše rowy zaserjenje za zymu prihotowane. Kafke wumělstwo to druhdy nadeńdžeš. To je tajki row z chójnowymi haložkami wobtykany kaž rjany mjehki zawk.

Tu móžeš zawěrnje so na słowo swjateho Pisma dopomnić: Lubosć nihdy njewupadnje — njeprstanje.

Kak wjele sylzow je so při rowach plakalo! My spominamy ze želniwej džakownosću na wšu lubosć, kotruž su naši zemřeci nam wopokazali, na rjane zhromadne dožiwjenja, na dobre słowa z jich erta. Tamne časy běchu lěta našeje mlodosće. Mjez tym je staroba tež na nas přišla. Nětko jich tehdyše skorženje a stonanje rozumimy. Tehdy však hišće njewědžachmy, što ma staroba na sebi.

Woni běchu dušni, kotřiž tam na Božim čichim ladku spja. Tuž tež jich rowy swěru hladamy. Rjenje wobstarane rowy su znamjo swěrnej lubosće.

Ale budźmy smilni: Kóždy zanjerodženy row njetrjeba być dopokaz, zo je lubosć přestala, zo je zemřety zabyty. Tak někotryžkuli by rady swoje rowy wobstaral, hdy by jemu to móžno bylo. Ze zrudobu spomina na zarosćeny row. Ale puće su daloce a časa mało! Dajće sej w tajkich padach radzić:

Nasadźće na row kerki, kotrež so nisko po zemi wleku. Zahradnik budže wam móc te prawe kerki mjeno- wać a snadž tež předać. W Budyšinje je pak wěsće dostanjeće. Njech je tola row cyle zarosćeny z tajkim kerkom. To nimaće žane plěće, žane krjepjenje, a row ma stajnje přistojny, rjany napohlad.

přichod. Cyle praktisce to mēsačny kērluš wukladuje:

Džerž so, ducho, hotowy, stań, wźmi swoje brónje, stražuj, modl so: Čas je zly, husto nētk so zhoni, zo tež my wěrjacy čerta leś a křudy wutrac mamy druhdy.

Tohodla, ach wostaj wšo, proš a stražuj, duša! Trašna nuza bliži so, stražować so sluša. Čas tež je, zo Knjěz chce wšitkich morwych zbudzić po prawdosći sudzić.

Abo prošće tótku, zo by waš row zrunal. My nimamy nikoho wjace, kiž by ze serpom mjez rowami žnjał. Z kosu wotsyc, to so skerje hišće hōdži. Rjany, runy dorn to njeje tajki postork, kaž zanjerodženy row.

Spominaj na to, zo na pohrjebnišću wjele wurudženych ludźi chodži. Nje- hněwaj jich ze svojim zadžerženjom. Njech je wokolo našich lubyh zemřetých dobry měr a pokoj.

Hdyž kamjeń skazaš za lubeho njebočičkeho, wuběraj jón tajki, zo nje- by z nim swjeho blišeho pohoršował.

„Naša luba mać je sebi rjany kamjeń zaslužila!“ Dyrbi pak kamjeń tak přewšu měru drohi być? Dyrbi wón zawěrnje wšitkim nadpadnyć ze swojej wulkosću, ze swojej džiwnej formu a ze svojim spodziwnym hrěněčkom? Snano bě waša mać runje pokorna a ponižna a njechaše nadpadnyć. Stajće jej tola kamjeń po jejnym wašnju a wopokažće w tym swoju lubosć.

Pomhajće wšitecy hromadže, zo bychu naše pohrjebnišća čiste byle. Tótko sam to njeodočini. Stare wěncy, wuplěty njerjad, rozbite škleńcy položće — My was wutrobnje prošmy! — na to městno, kotrež je za to wotmyslene, a nic do kóždeho kučika, pod kóždy kerk. Na žadyn pad pak nječisá tole na bliši row. Předstaj sebi, tamni zrudni zawostajeni přindu k swojemu rowej a so dohladaju, što su cuzy ludžo na jich row namjetali. Kak jich to boli. Budźmy přistojni. Ty maš swjeho zemřeteho lubo a tón druhi tola tež!

Ja rady po našim pohrjebnišću chodžu. Wjele smy jich tam w poslednich 20 lětach pochowali. Z kóždym mjenom stupi jedne wobličo, jedyn čłowski dońt před duchowne wočko. Běše jedne jeničke žiwjenje bjez horja?

Njech wotpočuja w měrje! W.

Serbske kemše w Drježdžanach

10. decembra 1967 (2. nježděla w adwenće) popoldnju w 15.30 hodž. Dresden-Pieschen (Markuskirche).

Prědować budže br. farar Albert-Budyski.

Napišće to svojim při wuznym a znatym w Drježdžanach.

La. Po kemšach serbska bjesada.

Do Erfurta

Čehodla?

Dokelž je Martin Luther w Erfurče rozsudne léta swojeho žiwjenja přebywał.

Hdy?

1501–1508 a hišće raz w léce 1510.

Što je Luther w Erfurče činil?

Wón je tam studował. Hač do léta 1501 bě Luther w Eisenachu na šuli. 1501–1505 bě wón na Erfurtskej uniwersice najprjedy w powšitkownej fakulće a w léce 1505 započá wón po přecu swojeho nana na juristickej fakulće.

Kajki wotpohlad měješe Lutherowan ze svojim synom?

Lutherowan nan so nadziješe, zo budže jeho syn jako jurista, prawiznik, móc wažne zastojnstwo přewzać – snadž jako měščanosta jedneho města abo jako kancler někajkeho wjercha.

Čehodla njebě nan swojeho syna do Lipska na studij posłał? Lipsk bě tola Mansfeldej bliže!

Erfurtska uniwersita měješe w svojim času lěpše mjeno.

Ma Erfurt džensa hišće uniwersitu?

Ně! Tamniša uniwersita je w léce 1816 zašla. Založena bě w léce 1392. Džensa widžiš tam jenož hišće kruch stareho uniwersitneho portala. Cyła sławna uniwersita bu w poslednjem wójnje zničena. Škoda! Škoda!

Luther juristski studij njeje dokónčil. Čehodla nic?

Dokelž je Martin Luther w léce 1505 do klóštra zastupil a je potom bohosłowstwo studował.

Džěl Augustinskeho klóštra w Erfurče. Dom za hosći. Tu je Luther přenje měsacy bydlił.

Što to je: klóštr?

Katolska cyrkej měješe tehdom a ma džensa hišće klóštry. Do klóštra zastupi čłowjek po chutnym rozmyslowanju, zo by so tam tak cyle pobožnemu žiwjenju wěnował. Mních ma po svojim pruwowan-skim času tři wěčne sluby zložić:

1. slub pócćiwosće, zo so wzdawa wšeho mandželstwa a lubosćin-skich počahow k žonom,
2. slub chudoby, zo so wotrjekkne wšeho wosobinskeho wobsedžen-

stwa. Ani košla na čele njeje jeho, kaž tež nic knihi, w kotrychž wuknje. Wšo slůša klóštraj,

3. slub poslušnosće, zo budže džělač, štožkuli budže jemu prikazane wot priora klóštra.

Čehodla je Luther 17. 7. 1505 do klóštra zastupil?

Luther bě z Erfurta sem doma w Mansfeldze pobyl. Čehodla, nam njeje znate. Duce wróčo do Erfurta přechwata jeho njewjedro. Pola Stotternheima dyri blysk blisko njeho do štoma. Smjerć nastrožany zawoła wo pomoc: Swjata Hana, pomhaj mi. Ja chcu mnich być. Z tym bě Luther slubil, zo do klóštra zastupi.

Čehodla bě Luther runje swjatu Hanu wo pomoc prosyl?

Wona bě patronka hrónikow. Lutherowan nan bě hórnik, a tuž bu swj. Hana, mać swj. Marje, w jeho domje wosebje česćena a wo pomoc prošena.

To je posledni zbytk Erfurtskeje uniwersity, portal, přez kotryž je Luther 7 lét chodzil.

Luther bě swój slub w smjertnym straše činil, bjez chutneho přemyslenja. Bě wón woprawdže na tajki spontany slub wjazany?

Hdy by Luther tehdom k biskupej šol a by wo wumozenje z tuteho přechwataneho sluba prosyl, tale próstwa by so jemu wězo dopjelniła. Ale Lutherowan slub wěsće njebě přechwatany. Luther tež njeje hnydom na druhi džen wo klóštr-ske durje kłapał, ale je hakle 14 dnjow wočakał a so mjez tym dale chutnje pruwował.

Što bě Lutherowan nan prajil k zastupjej swojeho syna do klóštra?

Wón bě zwoprědka rozhorjeny, ale potom tola skónčnje do toho zwoli – nic wšak rady.

Čehodla je Luther do klóštra zastupil? Tak so hišće raz prašamy.

Martin Luther chcyše hrěsnemu swětej wučeknyć a cyle po Božej woli žywy być. Najwěsćiši wuček za tajkeho čłowjeka bě tehdom klóštr. Bojosć před surowym, swja-

tym Bohom bě jeho do klóštra wuhnała.

Tuž podajmy so w Erfurče najprjedy do Augustinskeho klóštra. Tež wón je w poslednjem wójnje čězko škodował a njeje hišće cyle zaso natwarjeny a wuporěždžany, ale štož tam widžimy, je jedneje jězby do Erfurta zawěsće hódne.

Přecelna starša žona nas wjedže přez klóštr a nam wšo derje a na wěcy wustojne wažnje rozkláduje:

Tole je Boži dom klóštra. Po zmyslenosći chutnych Augustinskich eremitow – tak so Lutherowan klóštrski rjad mjenowaše – je cyrkej bjez bohateje pychi. Swjatnica pak je nadobna a rjana přez jednoru, ale impozantnu architekturu.

Tamle před wotfarjom widžice rowny kamjen Zachariasa, Husoweho njeprěcela. Na nim ležo je Luther swoje wěčne sluby zložil.

Džimy dale do klóštr-skeje chódby (Kreuzgang). Tu wokoło štyrjoróžkatého dwora su něhdy mniša mjelčo stupali zanurjeni do čichich modlitwow abo pobožnych rozpominanjow.

Na pačerjach rady svojim džěcom wo klóštrskim žiwjenju powědam a na kóncu so jich prašam, hač bychy tež chcyli w klóštrje žywi być.

„Ně!“ – ze wšěch ertow.

Mje pak kóždy króć znowa puta móčne styskanje po wosebnej klóštr-skej čišinje. Dosć jasne wšak wěmy, zo mamy wosrjedž hrěsneho swěta so wopokazać jako Bože wuzwolene džěci. W klóštrje pobožnje žywy być je drje lóšo. My pak mamy ton čěši, černjojty puć hić. – Mi je dosć jasne, zo z tutymi krótkimi słowami njejsym dowučerpał problem klóštr-skeho žiwjenja. Tež w ewangelskej cyrkwimamy w nowišim času něšto podobne kaž klóštry. Wabiło mje by, na něšto nježel być hósć w jednym katolskim klóštrje. Njeh je dosć z tajkimi myslimi! Nichtón njemóže po klóštr-skich rumnosćach chodžić, zo njebychu jeho wšelke prašenja mócnje zaběraše.

„Zastupmy tamle do auditorija“, nas wjednica namotwja. Tu so zhromadźowachu mniša k wučenym přednoškam. Rjana, wjelbowana rumnosć. Kak zrozumichu naši wótecojorjenje twarić!

Refektorium, hdžež mniša zhromadnje jědzachu, je zničeny. Škoda! W přenim poschodze je stwička (cela), w kotrejž je Luther jako mnich džětał. Spali su mniša zhromadnje w dormitoriju. W tutej malej, skromnej stwičke je potajkim Luther sam za sebe w čišinje džětał a so wjele modlił. Luther je jako mnich swěry, sprawy a pilny byl hač do poslednjeho kućika swojeje wutroby. Ničo sej njeje zalutował. Runje w tym je nazhonil, zo z mnichowstwom sej njezaslužimy njebjesa. Njebjesa su nam dobyte přez Chrystusa sameho.

Přez tamne durčka je Luther 17. 7. 1505 do klóštra zastupil. Najprjedy je w hostnym domje přebywał, zo by so tam na klóštr-ske žiwjenje pripravował.

W rumnosćach Augustinskeho klóštra je džensa předarski seminar ewangelskeje cyrkwje.

Chodźce rozumnje!

Wšo chce być wuknjene, zwučowane. Žadyn mištr njeje z njebjes hotowy a dokonjany padnył, ale wot swojeje młodosće hač do swojeje staroby čłowjek wuknje a ženje njedowuknje.

Džensa mamy za to lačanske (wězo!) słowo „kwalifikacija“. Kak tola naš lud swěru so dale kwalifikuje. Čini swojeho fachowca, mištra, inženjera, a tak dale.

Swjate Pismo nas napomina, zo bychmy swěru na to hladali, kak bychmy rozumnje chodźili. Wo swojeho znutřkowneho čłowjeka mamy so starać, zo bychmy postupowali, dopředka přišli, so wudospolnjeli, přiwuknyli. To wšak njeje to samsne kaž swětna kwalifikacija, hdžež so čłowjekej wuswědčenje da: Nětk sy mištr! A nětk sy inženjer!

My wuknjemy, so prócujemy, hladamy swěru, kak bychmy rozumnje chodźili a při tym wěmy, zo njebudźemy ženje dokonjeni na tutej zemi. My stejimy w stajnym pruwowanju, kotrež ženje žaneho kónca njezměje, chiba w našej zbožnej poslednej hodźince.

Swětna kwalifikowanje je zajimawše. Tam wšě swoje mocy wěsty čas napinaš, zo by jasne wotměrjene nadawki dopjelnili. Potom přińdže termin eksamenow. Hdźiž sy zbožownje wšo wobstał, sy swój dalši schodženk dopcěł, kotryž tebi nichtón wjace wzac njemóže.

Porno tomu je naše nutřkowne postupowanje sprócniwiše. Nadawki! Zadanja! Skomdy! Poroki! Hrěch! Nuzowanje! Konflikt! Problemy! Njewěstota! Bojosć! Slabe mocy!

Dobra wola — a mało wuspěcha!

Krute přeswědčenje, kotrež so njeprípóznawa!

Lža — a čłowjekojo mjelća!

Zle wotmyslenja maju wjele pomocnikow!

Što chcemy my slabi započec? Slabi, dokelž smy runje tak skaženi! Hladajće, swěru, kak byšće rozumnje chodźili! Budźće mudri, ale nic nje-mudri! Wukupće čas!

Njewustawajće! Njespicće! Njekomdźće so!

Nichtón njebudže krónowany, chiba štož je so prawje bédžil!

Pochodźmy nětk kusk po rjanym měsće! Erfurt ma drje nimale 200 000 wobydlerjow. Haski su wuske. Elektriska jězdzi. Wjele ludži po puću. Město moderneho wobchada, kotrež pak njezapřewa swój starožitny charakter!

Erfurt ma jara wulke torhošćo. Krasny wobraz dweju cyrkwjow porno sebi, wulkotny dom a runje tak wulka cyrkej swj. Severija. Čehodla stej tam dvě tak wulkej cyrkwi na kopicy, njewěm.

W rjanym, wulkim Domje dósta Luther 1507 — ze 24 lětami — měšniku swjećiznu. Rady chcych wobě cyrkwi sej wobhladać, ale wobě běšćej zamknjenej. Gerhard Wirth

Horliwosć je nam nuzna. Dźiwnje, kak mało so džensa tuto slovo wužiwa. My za čas svojich studentskich lět chcychmy horliwi a zahorjeni (Serbja!) być.

Wohen je sebi nosyć, kotryž je z dobreho ducha, kotryž je po Knjezowej woli! W každym jednotlivym padže rozsudić, štož je prawe, njebudže nam tak bjeze wšeho móžno. My mamy so zwučować w poznawanju Knjezoweje wole.

W Božim słowje čitać, zo bychy nam bibliske hrona a Bože mysle so do wutroby a rozuma zašćepile, zo bychmy pošli Božeho ducha byli. Knjezowu wolu spóznac, njerěka, zo bychmy někajke paragrafy pobožneho žiwjenja z hlowy wuknyli a po nich swoje rozsudy zložili. Nic po pismiku žiwy być ale we wěrje. Pismik mori, ale duch wožiwa.

Ewangelska cyrkej podawa za kóžde lěto dobre pokiwy za wšědnje čitanje w swjatym Pismje, kaž smy do poslednjeje wojny měli tež swój serbski Bibliški pučnik. Zo by tola ličba swěrných čitarjow a poslucharjow Božeho słowa stajnje přiběrała!

W.

Ze swěta

Křescanska teologiska akademija we Wařawje

Z pólškeho ekumeniskeho časopisa „Jednota“, kotryž wudawa ewangelsko-reformowana cyrkej w Pólскеj, zhonimy wo džělawosći teologiskeje akademije we Wařawje. Wona so mjenuje „křescanska“, přetož tam studuja studenća wšělkich křescanskich wěruwuznacow:

52 ewangelskich,

22 starokatolskich,

22 prawoslawnych.

Hdźiž wěmy, zo ma ewangelsko-lutherska cyrkej w Pólскеj na 101 000 dušow a njech je tamnych ewangelskich tež hišće 20 000 dušow, dźiwamy so tak wulkej ličbje ewangelskich studentow bohoslawstwa.

Skrótkka jenož někotre ličby z ewangelsko-lutherskeje cyrkweje w Pólскеj z lěta 1965:

101 000 dušow (kaž je nas ewangelskich Serbow)

128 cyrkwjow, 151 kapalow, 125 farstwow, 90 wosadow

113 duchownych

1780 křćenjow

1610 konfirmadow. Wšitke křćenje dźěci dadža so konfirměrować.

603 wěrowanjow

1392 pohrjebow (potajkim wjače pohrjebow!)

10 461 dźěci w nabožnym wuwučowanju

Z tutych ličbow spóznawamy žiwe duchowne žiwjenje ew.-luth. cyrkweje w Pólскеj. Pólški biskup dr. Wantula je wiceprezident swětoweho zwjazka lutherskich cyrkwjow. Pólsku ewangelsku cyrkej a jeje biskupa sej wadža tež zwonka Pólскеje!

Z Južnosłowjanskeje

W Južnosłowjanskej je so založil nowy seminar Baptistiskeje cyrkweje. W tutym seminarje budu studować tež studenća druhich protestantskich cyrkwjow. Nowonatarjene twarjenje ma žurle za přednoški, internat za studentow, nowocasne rumnosće za bėrow, tři žurle za wuknjenje a kapalu, w kotrež móža so tež konferency wuhotować. Tuchwilu je w Južnosłowjanskej 60 wosadow z 80 předarjami. Ličba wěrjacych wučinja 3 700. — Tež tu so dźiwamy, kajke sylne žiwjenje ma tale mała cyrkej z 3 700 dušemi. Na 50 dušow jedyn předar! Kak wulke su porno tomu naše serbske wosady.

Němsko-serbske ludowe dźiwadlo

Prěnja premjera noweje hrajeje doby našeho serbskeho dźiwadla běše komedija z hudźbu „Klub nježenjen-cow“ z pjera pólškeho spisowacela Michala Bałuckeho (1837–1901). Na jewišću knježeše wjesola muza, a amizantne sceny so wotměnjachu. Što to nas nastupa w cyrkwalim časopisu? Cyła hra běše chwalošny kěr-luš na prawe, dobre mandželstwo, wězo nic ze słowami křescanskeje moralki, ale z řeču dramaturga. Zajimawe běše tež, zo móžachmy něšto zeznac wo towaršnostnym žiwjenju w Pólскеj na kóncu zašeho lětstotka. Zeserbšćil běše hru derje Anton Nawka. Naši serbscy dźiwadźelnicy wuběrnje hraju. Ja njecham dale žane mjena mjenować, jenož směm wuzběhnyć hlownu žónsku rolu, kiž běše pola Hanki Mikanoweje rodž. Kěrkec w najlěpšim rukomaj. Wona krasnje młodu mudru žonu Jadwigu Zwólniwisku předstaji; jej a wšitkim druhim hrajerjam słuša džak a připóznac. Jich próca je wažny přinošk k zdžerženju naseho ludstwa, kotrež nam wšitkim na wutrobje leži, křescanam a njekřescanam!

La.

Kak Luther sam so a swoju žonu tróštuje

Jako běše jeho dwanaćelětna džowka Madlenka wumrěta, pisaše Luthier swojemu přećelej a sobudželačerjej Justusej Jonasej, kiž běše jeho prjedy do Wormsa an wulki němski sejm a pozdžišo do Eislebena přewodžil, hdžež bu swědk smjerće reformatora: „Ty drje sy slyšal, zo je moja nanaj-lubša džowčička zaso narodžena k wěčnemu kralestwu Chrystusowemu. A hačrunje dyrbjałoj moja žona a ja džakownaj być a wjesolaj na tajkim zbožownym skónčenju a na tajkim zbožnym wumrěću, přez kotrež je wona wučekta mocy čěta, swěta a čerta, je tola staršiska lubosć tak wulka a sylna, zo to njezamóžemj bjez zdychowanja wutroby a bjez najujetšeho žarowanja. Naju wěra pak je wěsta, a mój na tym njedwě-lujemoj, zo budžemy so pola Chrysta zaso widžeć.“

La.

Žwosadow

Njeswaćidlo. 22. septembra 1967 množestaj mandželskej Robert Eichelmann a Ida rodž. Jagelec swój dejmantny kwas swjećić. Jubilaraj staj po wójnje ze Šleskeje k nam pričahnyloj. Kak bolostnje je swětowa politika zapřimnyła do jeju žiwjenja! Jubilar je w Njeswaćidle swěru jako muler pomhał wobškodzene twarjenja wuporjedzić. Wón bě tež mjez twarcami našeho Božeho domu.

Bóh Knjez chce jubilaromaj dać dale miły wječor žiwjenja.

Budyšin. 11. oktobra bě Institutny dzeń. To je zarjadowanje Instituta za serbski ludospyt a ma być něšto podobne, kaž běchu něhdy Macične zhromadźizny. Létuše zeńdženje stejese pod znamjenjom 50. rónicy Oktoberskeje rewolucije a so zaběraše z něhdyšimi počahami k ruskemu ludaj a ze słowjanskej myslu po 2. swětowej wójnje. Serbski superintendent pokaza na to, kak wažne by było, našu młodžinu zahorić za swoju serbsku maćerščinu z tym, zo by so jej móžnota w bohatej měrje dała we wukraju so móc zeznać ze słowjanskimi ludami, jich rěcemi a kulturnymi pokladami.

Budyšin. 8. oktobra zeńdžechu so druhim raz katolscy a ewangelscy k zhromadnej nutrności, tón raz w Budyšinje w katolskej cyrkwi „Našeje lubeje knjenje“. Wopyt njebě tak bohatej kaž w Njeswaćidle. Skoda, zo tam njebě wjace ewangelskich! Ewangelske předowanje měješe Serbski superintendent, katolske kanonik Andricki-Budyski. Cyła nutrnosť je so na paski natočila. Snano sej serbske wosady tute paski w Budyšinje pola farstwa „Našeje lubeje knjenje“ wupočča.

Wulka woda: wjeselo – krasny napohlad?

Klukš. Jako njedawno do Lubina (Lübben) jědzech, widžach na Blótowskich lukach hišće wulku wodu. Tam wona njeje so tak spěšnje zhubila, kaž pola nas. Bychmy ju nimale zabyli, njebychmy-li nětko wjele hektarow zhnilych bėrnow měli. Haj, bě to wokolo 12 septembra 1967, zo woda přeco bóle stupaše. Dny dołho so dešćowaše a Sprjewja njemóžeše wjace nawalacu wodu wotwjeseć. Hižo běžeše po lukach, na kotrychž skót ze strachom ruješe. Wokolo připołdnja zawrěchu Mužakowsku dróhu, awta dyrbjachu přez Klukš jězdzić. Ale tež pola nas běžeše woda w tuty čas hižo po wjesnej dróze. Sireny harowachu, ale z nimi njebě pola nas wjele wučinić. Někotre chěžki stejachu we wodze. Freundec dyrbjachu skót do brónje uzac. Najhórje zachadžeše woda w Lěskej. Na Barčec zahrodze twarjachu přez cyłu noc nasyp z pěskowych měchow. Njeby-li wón byl, by woda w hródzi a domskim stala. Za młodžinu bě wulka woda hišće wjetše dožiwanje. Bě však tež spodźiwny napohlad, kak na farskej zahrodze wjele, wjele

jablukow plůwaše. Naš susod, knjez Mros, móst torhaše, zo njeby jón woda do Blótow sobu wzała.

Tež z našeje wěže bě to strašny napohlad. Wokolo Klukša wopravdze klukotaše. Pačerske džěci wězo njemóžachu na wučbu přińc. Dyrbjachu tola hładać, kak woda přez domiznu běži. Hižo 2 dnjej pozdžišo bě nuza, wjesele a woda nimo. Pola Barčec na zahrodze plůkaštej Špankowa a susodžina pěskowe měchi a knjez Pfnigg rjedžeše Klukšanske blóćane dróhi. Dešč luki zaso zwoplokowaše. A my pozabychmy.

Budyšin. Njedawno džěch po Michałskim pohřebnišću. Pozastach při rowje swěrneho prócowarja prof. dr. Arnošta Muki. Běch jara zrudny, zo so tutón row wot Serbaw, za kotřež je wšo w svojim žiwjenju činił, njewohlada. Njeje w Budyšinje žana swěrna serbska duša, kiž by móhła tutón row wothladać? To je tež Twój nadawk!

Druha premjera

Druha premjera bě 13. oktobra „Mój wbohi Marat“, najmlódsa hra 59 lětneho sowjetskeho spisowacela Alekseja Arbusowa. Wězo wobsteji mjez nim a mjez nami zasadaje ideologiski rozděl. To je cyle wěste. Štož pak w třoch žiwych jednanjach na jewišću widžachmy a slyšachmy – zwjětša běchu to dialogi – njeměješe žane ideologiske tendency na tajke wažnje, zo by to za toho, kiž ma hiša swětonahlad hać basnik, njeprějone bylo. Tudy so jednaše wo powšitkowne čłowjeske problemy młodych ludž, kajkež su wšudžom, tam wězo na zakładze sowjetskich wobstejnosćow we wójnskim a powójnskim času. Ja sym čitał, zo runje Arbusow rady konflikty předstaja a tež na swoje wažnje rozrisuje. To je so jemu w svojim „wbohim Maraće“ derje poradziło. –

W přemim akće slyšiš rozbuchnje nje bombow a granatow a widžiš nastrožanych čłowjekow. Scena je jednora: Jenož jedna stwa w Leningradze 1942, 1946 a 1959 je na jewišću natwarjena, wězo 1942 na chuduške wažnje, skoro bjez meblow, dokelž dyrbjachu wšo, štož bě někak drjewjane, do kachlow stykać: 1946 ma wšo hižom přijomniši začisc, a 1959 namakaš rjanu, modernu stwu z dobrej domjacej nadobu.

Wažniše pak su wosoby, kiž wustupuja, Marat, Leonidik a młoda holca Lika, pozdžiša lėkarka. 1942, jako Hitlerowe wójsko před městom stejese, hrozny smjerc, zyma a hlód. Lika, tehdom 16lětna, bjez bydlenja a přiwuznych, je wuček namakała w – po zdachu – próždnym bydlenju. Pozdžišo přińdze Marat, kiž poprawom tam slyša, a jako třeci so hišće Leonidik přidruži. Hromadze móžeja lėpje wšě wobćežnosće znjesć a přeciwo stracham wojowac. To je rjenje, zo móžeja tak w rjanym towarstwje žiwi być, ale wězo pokazuja so bórze tež přenje konflikty, mjenujacy jako wobaj młodaj mužej poznawataj, zo staj holcy jenak přichilenaj. Nichtón pak njecha druheho zranić, ani Lika njemóže so rozsudzić. Marat pak so rozsudzi na te wažnje, zo dobrowólne do wójny dze, a Leonidik, kiž njeje tak ak-

tiwny a hibićiwý, nětko tež hinak njemóže. Wón budže wojak. Wón so wróci 1946 z jenož jednej ruku, Marat bu mjez tym oficěr a rjek Sowjetskeho zwjazka. Wróciwši so dom wě, zo jeho zbrašeny towarš Liku lubuje; wón tehodla jeju zaso wopuści, zo by w cuzbjie studował a jónu mosty twarił.

Po třinaće lětach so tući stari přeceljo zaso zetkaja. Mjez tym je so wukopało, zo zhromadne žiwjenje Leonidika a Liki njeje zbožowne. Wón je srěni spisowacel bjez wulkeho wuspěcha, wona je drje lėkarka, kiž swěru džěla, ale njeje žana wulka slědzerka, štož chcyše po prjedawšich sonach rad być.

Skrótka: jeju žiwjenje je bjez hlubšeho zmysla. Marat jimaj pomha, jimaj wopačny puć pokaza a jeju zmylki wotkrywa. Wšitcy třo spóznaja, zo dyrbja a móžeja znowa započec. Leonidik je tak wulkomyslny, zo so swojeho prawa na Liku wzda, dokelž wón wě, zo ma Marat wjetše a starše prawo na nju. Tu pak njeńdze jenož wo prawo, ale wo prawu lubosc. Marat a Lika budžetaj jedyn por, ale přecelstwo wšěch třoch traje dale.

Hodži so mandželstwo tak zlochka rozwjazać? Móže muž swoju žonu přecelej přewostajić? Hdy bychy tam džěci byle, što by so z nimi stalo? Tak pak njechamy nětko argumentowac. My so wjeselimo, zo je serbska dramaturgija zaso něšto rjaneho a wopravdze dobreho namakała a wudała. Wšak je šefdramaturg Jurij Wuješ sam cyłu hru zesebščil – a to na wušikne, zrozumliwe wažnje, a Marja Ulbrichec je so jako wuběrna režiserka wopokazała. A tež džiwadželnicy su so jara prócowali. La.

Slawny cyrkwinski wótc Awgustinus wo smjerci

Smjerc, kotrejež so čłowjekowo boja, je časne džělenje wot druhich ludž; smjerc pak, kotrejež so njeboja, ale kotrejež dyrbjeli so bojeć, je wěćne džělenje wot Boha.

Luther wěšćeše wo swojej smjerci

Hdyž Luther 16. februara 1546 w Eislebenje ze swojimi přecelimi a znatymi za blidom sedžeše, so tam wjele wo smjerci rěčeše. Při tym rjekny Luther:

„Hdyž zaso dom do Wittenberga přińdu, chcú so hnydom do kašća lěhnyć a čerwjam jedneho tučneho doktora k jědzi dać.“

Dwaj dnjej po tym zemře Dr. Martin Luther w Eislebenje.

Kak je so Luther sam sebjě troštował w swojej choroscí

Ja sym, steju a ležu w Božej woli. Jemu sym so cyle poddał. Wón budže wšitko derje činić. Wěm však, zo njewumru, přetož wón je žiwjenje a zrowastawanje. Štož je žiwy a do njeho wěri, njewumře. A hdyž runje wumrěje, budže však žiwy. Tuž so jemu poručam.

Nakład Domowina. – Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za mėsac. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamówitwy redaktor: superintendent Gerhard Wirth. – Njeswaćidlski. – Čisc: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2941).